

Lærervejledning til læremidlet ”Slaveriet og de Vestindiske Øer”

Læremidlet er tilrettelagt, så eleverne arbejder med emne med afsæt i selvvalgt problemstillinger som de søger at besvare eller belyse ved hjælp af kilder. Lærervejledningen gør rede for læremidlets elementer og giver forslag til dets brug.

Begrundelser i læreplan og prøvebekendtgørelse

Siden læreplanen Fælles Mål 2004 har historie været defineret som et problemorienteret fag. I Forenklede Fælles Mål (FFM) præciseres, at eleverne skal styrke deres forudsætninger til at identificere og formulere historiske problemstillinger og stadig mere kvalificeret kunne udvælge kilder, de kan anvende til at belyse. Af kompetencemålet for kompetenceområdet ’Kildearbejde’ efter 6. klasse fremgår det, at ”Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden”. Og efter 9. klasse ”Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger”.

De underliggende færdigheds- og vidensområder udfolder progressionen i målene:

Efter 6. klasse fremgår det af færdighedsmålene under ’Historiske problemstillinger’:

- ”Eleven kan identificere historiske problemstillinger”
- ”Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger”

Og under ’Kildeanalyse’ efter 6. klasse fortæller færdighedsmålene:

- ”Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer
- ”Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger”

Tilsvarende står der under ’Historiske problemstilling og løsningsforslag’ efter 9. klasse:

- ”Eleven kan formulere historiske problemstillinger”
- ”Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder”

Og under ’Kildeanalyse’ efter 9. klasse fortæller færdighedsmålene:

- ”Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer”
- ”Eleven kan udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger”.

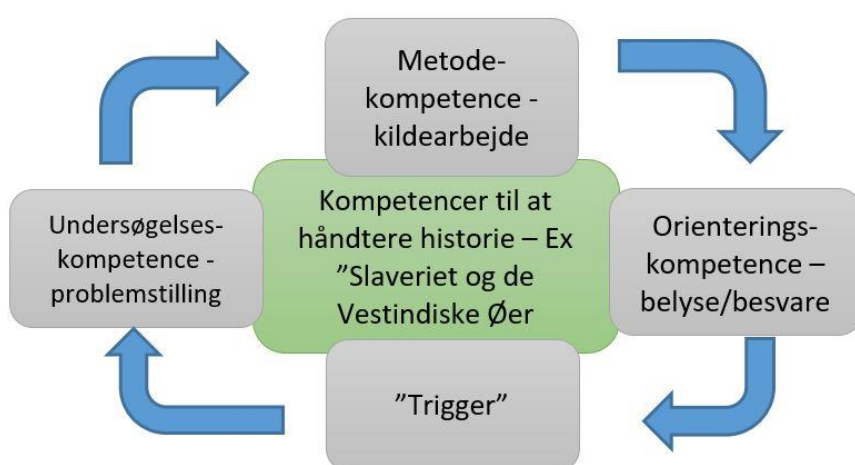
Prøven i historie, der tager afsæt i, at eleverne arbejder med en selvvalgt problemstilling, som de belyser med op til fem kilder, forudsætter også, at eleverne er fortrolige med at arbejde problemorienteret i fag.

Læremidlet ”Slaveriet og de Vestindiske Øer” kan styrke elevernes kompetencer til at arbejde problemorienteret i historie. Det består af et antal triggere eller anslag, der åbner op for spørgsmål inden for et eller flere tematikker i tilknytning til emnet. Til læreren er triggerne samlet med ideer til, hvordan de kan bruges. Der er en kildebank, som er organiseret i forskellige tematikker og delemner med 8-15 kilder i hver. Kilderne bruger eleverne til at besvare/belyse deres problemstillinger. Endelig er der nærværende lærervejledning, der xx

FFM er en kompetenceorienteret læreplan. Viden forstået som kompetence er ikke identisk med kundskaber – forstået som at vide noget bestemt, fx alt om besættelsestiden. Som kompetencer har viden strukturel karakter, dvs. eleverne om vide noget om kategorier, koncepter, procedurer osv., der er nødvendige for at få indsigt i historiske sammenhænge og begivenhedsforløb. I historieundervisningen er

det derfor centralt, at eleverne tilegner sig redskaber og fremgangsmåder, der styrker deres kompetencer til at skabe, håndtere og bruge historie. Det forudsætter, hvad de kan kaldes *undersøgelseskompetence*, dvs. eleverne må i undervisningen styrke deres forudsætninger for at udtænke og formulere historiske spørgsmål, som kan bearbejdes til problemstillinger, der kan give retning og mening for det videre arbejde med at belyse problemstillingerne. Eleverne må derfor også udvikle *metodekompetencer*, dvs. stadig mere kvalificeret kunne vælge egnede kilder og anvende egnede fremgangsmåder og metoder til at analysere og tolke kilder. *Orienteringskompetencer* rummer de færdigheder og evner, som eleven behøver for at kunne konstruere historiske fortællinger, der dels besvarer eller belyser de valgte problemstillinger, og som de dels kan perspektivere til livsverden og omverdensforståelse.

Modellen herunder illustrerer principper i forløbet:

Trigger

Undersøgelser viser, at det generelt er vanskeligere for elever at identificere og formulere historiske problemstillinger end det er at udarbejde og bruge problemstillinger inden for andre fagområder. Det skyldes bl.a., at mange elever ser historie som fortid, der for længst er fortolket og beskrevet – og som derfor rummer historie ikke problemstillinger. For en del elever er det også svært at fastholde motivation og engagement i undersøgelse af fortidige sammenhænge og begivenhedsforløb, bl.a. fordi de ikke oplever problemstillingen som meningsfuld og vedkommende. Det forudsætter, at eleverne har historisk empati og kan skifte perspektiv, så de bestræber sig på at forstå en anden tids værdier, mentale horisonter, levevilkår m.m., på dens egne præmisser.

For at igangsætte og facilitere "Slaveriet og de Vestindiske Øer" som et problemorienteret forløb er der udarbejdet en række triggere til eleverne. Triggerne er i et samlet dokument til læreren med forslag til, hvordan de kan bruges. Triggerne er ideer og udspil, som læreren kan tilpasse de konkrete elever – ligesom læreren selvfølgelig kan gøre brug af triggere, som hun selv har udviklet, og som hun har en begrundet formodning om, at de virker.

Triggerne er altså tænkt som indledende anslag. Det første, der tages i brug, når man går i gang med forløbet. Enkelte triggere forudsætter en kort introduktion, men generelt er det tanken, at eleverne arbejder med triggerne uden først at få emnet, mål eller andet vedrørende forløbet præsenteret.

Den enkelte trigger peger på, åbner op for og gør eleven opmærksom på et eller flere fænomener og sammenhænge inden for emnet slaveriet og de Vestindiske Øer. Triggeren skal bringe eleverne i vildrede og fremprovokere noget, der undrer hende, vækker hendes nysgerrighed og interesse for at undersøge fænomenet nærmere – og dermed virke som et afsæt for, at eleven stiller historiske spørgsmål, som hun med lærerens vejledning bearbejder til en egentlig problemstilling. Det er tilstræbt, at den enkelte trigger åbner op for, desuden er fagligt relevant og har en generel nytteværdi, dvs. hjælpe eleven med at forstå og begrebsliggøre historiske forklaringer og relatere dem til hendes egen livsverden.

Triggerne er forskellige og kan bl.a. være udformet som et historisk scenarie, være et uddrag af en historisk børne-/ungdomsbog, et dilemma eller udfordring, en påstand (i fx en kilde), et billede, et filmklip, et spil, rolle eller situationsspil. Nogle triggere er anslag til afgrænsede fænomener inden for emnet og andre åbner op for et bredere felt. Ingen triggere er dog designet til at pege på helt specifikke historiske problemstillinger. Formuleringen af de konkrete problemstillinger er op til eleverne – under vejledning af læreren. Følgende triggere er tilgængelige på hjemmesiden – og der tilføjes efterhånden flere:

- *Hvad skete der egentligt?* Består af en række stikord, som eleverne skal finde betydningen af samt en lasteplan for et slaveskib. Triggeren peger bredt på en række aspekter af slaveriet og slavehandelen.
- *Hvilken rolle spillede afrikanerne i slavehandelen?* Med afsæt i et billede og en kilde åbner triggeren op for slaveri og slavehandel i Afrika.
- *Guinækysten.* Et maleri fra 1800-tallet af 1700-tallets slavehandel på Guinækysten peger triggeren på problematikker, der knytter sig til, hvordan slavehandelen foregik i Afrika.
- *Over Atlanten.* Uddrag af historiske børnebøger skal vække interesse for menneskesyn og transporten af slaver over Atlanterhavet i 1700-tallet.
- *Over Atlanten.* Klip fra tv-serien *Rødder* fokuserer på menneskesyn og transporten af slaver over Atlanterhavet.
- *Slaveaktioner og tab af frihed.* Med brug af et klip fra en spillefilm fokuserer triggeren bl.a. på problemstillinger vedrørende frihed.
- *Slaveflugt, oprør og afstraffelse.* Et foto af en halsring er afsættet i triggeren, der er rettet mod de hvides kontrol og magt over slaverne.
- *Oprøret på st. Jan 1733.* Uddrag af en historisk børnebog er anslaget til spørgsmål vedrørende oprørets forudsætninger, forløb og følger.
- *Livet i plantagerne.* Fire kilder (tre billeder og en tekst) gør opmærksom på livet på de Vestindiske øer fra slutningen af 1700-tallet.
- *Mod frihed?* Er udvalgte nedslag fra en historisk børnebog, der peger på tematikker som menneskesyn og udfordringer i kolonierne fra slutningen af 1700-tallet, hvor slaveriet problematiseres.
- *Slaveriets ophør.* Åbner op for problemstillinger i tilknytning til begyndelsen af 1800-tallet, hvor slavehandelen forbydes til slavernes frigivelse.
- *Frihed – og så blev alt godt?* Slaveriet på de Vestindiske Øer ophørte i 1848, og de sorte fik deres frihed, men hvordan med deres leve- og arbejdsvilkår? Triggeren indeholder et uddrag af en artikel og billeder fra 1870'erne.
- *De Vestindiske Øer i reklamer.* Denne trigger fokuserer på brug af historie i rejsereklamer.

Mens elevudgaven af triggerne fokuserer på de aktiviteter, som gruppen forventes at udføre for at nå frem til en problemstilling, indeholder lærerudgaven beskrivelser af triggerene og forslag til, hvordan den kan anvendes. Lærerudgaven er disponeret efter følgende punkter:

- *Præsentation:* Hvad er triggeren rettet imod med eksempler på problemfelter. Her er også en vurdering af, hvilket klassetrin triggeren passer til.
- *Beskrivelse:* Kort faktuel beskrivelse af triggeren.

- *Sådan kan triggeren bruges:* Ideer til hvordan eleverne kan arbejde med triggeren.
- *Problemstilling:* Processen mod en selvvalgt problemstilling. Hvilke forudsætninger er nødvendige for at eleverne kan formulere historiske spørgsmål, de kan bearbejde til egentlige problemstillinger.
- *Læreren som vejleder:* Enkelte forslag til, hvordan læreren kan understøtte elevernes arbejde
- *Produkt/fremlæggelse:* Ideer eller principper for egnede produkter.

Triggeren i undervisningen

Læreren vælger de triggere, som hun mener, der fungerer den pågældende klasse, og som passer med det indhold og mål, som hun mener, forløbet skal rumme og eleverne nå. I lærerudgaven af triggerne er angivet vejledende klassetrin.

Læreren kan sætte de fleste eller alle triggere i spil. Fordelingen kan forgå efter et cafe-princip, hvor eleverne bruger en lektion på individuelt eller i grupper at "besøge" de enkelte triggere. Hvorefter vælger de den trigger, de synes er mest spændende. Læreren kan evt. selv gennemgå aspekter eller tematikker, som ikke vælges, og som hun vurderer er væsentlige for at eleverne får et overblik over emnet.

Læreren kan også fordele triggerne til grupperne – fx på baggrund af hendes vurdering af elevernes faglige forudsætninger. Endelig kan læreren lade alle grupper bruge den samme trigger og lade grupperne arbejde med varierede problemstillinger, de når frem til.

Som det fremgår af lærerudgaven af triggerne, formulerer eleverne først den undren, som triggeren giver anledning til som spørgsmål. Spørgsmålene kan fx udspringe af en brainstorm i gruppen. Med mindre eleverne er fortrolige med problemorienteret arbejde, er det i første omgang ikke hensigtsmæssigt, at der stilles de almindeligt brugte formelle krav til spørgsmålene (beskrivende, forklarende, vurderende og "løsningsforslag").

Når gruppernes spørgsmål skal bearbejdes til historiske problemstillinger, vil der formentlig være behov for lærerens hjælp vejledning. En problemstilling er andet og mere end et spørgsmål, en opgave eller en øvelse. En problemstilling består typisk af 1-3 åbne spørgsmål. At de er åbne betyder, at de er rettet mod uafklarede udfordringer eller er problematiske – både for eleven og i almindelighed. Og spørgsmålene må ikke bare kunne besvares med 'ja' eller 'nej'. Svaret må heller ikke være kendt, så det blot kan googles.

Problemstillingen skal være faglig relevant, bl.a. i relation til fagets kompetenceområder og mål. Eleverne må opleve problemstillingen som meningsfuld og relevant, og de må kunne bruge den som retningsgivende for deres arbejde. Det betyder bl.a. at problemstillingen må være så konkret og præcis, at eleverne for det første forstår den. For det andet, at eleverne har adgang til forskellige og for dem tilgængelige kilder, der giver dem mulighed for at besvare eller belyse problemstillingen inden for den afsatte tid.

Når gruppens problemstilling er godkendt kan gruppen drøfte:

Hvad ved vi noget om i forvejen?

Hvad mangler vi at få viden om?

Hvordan kan vi skaffe os denne viden?

Kildebanken og dens brug

Det kan være en udfordring for elever at skaffe relevante og tilgængelige kilder. Med kildebanken bliver det lettere for eleverne at finde kilder, som de kan analysere og få belyst deres problemstilling. Kildebanken er organiseret i 12 kildemapper med temaer inden for emnet slaveriet og de Vestindiske Øer. Hvert tema har en sigende overskrift med en kort manchete om de kilder, det indeholder. Hvert tema rummer 6-15 kilder. Kilder kan være skriftlige, billeder, filmklip, kort og statistik. De skriftlige kilder er bearbejdede, så eleverne

kan læse og afkode dem, dvs. at teksten er moderniseret, og det centrale i kildens budskab er valgt ud. Hver kilde er forsynet med en metatekst med oplysninger om, hvor kilden er fra, ophavsmand, -tid og -situation. Følgende kildemapper/temaer er tilgængelige på hjemmesiden:

- *Kongen, kompagniet og kolonierne*
- *Afrika*
- *Døden var med ombord*
- *Arbejde og slaveliv*
- *Forbrydelse og straf*
- *Slavehandlen problematiseres*
- *Mod friheden – slaveriets ophævelse*
- *Fra frihed til fattigdom*
- *Salget af øerne*
- *Vestindien i København*
- *Synet på og brugen af kolonihistorien*
- *Menneskesyn*

Når eleverne har fået godkendt deres problemstilling, kan de - evt. med lærerens hjælp – finde den eller de kildemappe(r), hvori der findes kilder, som potentielt kan anvendes til at belyse problemstillingen. Ud over kilder, der er i kildebanken, kan eleverne antageligt også finde relevante kilder i bøger og på internettet. Men til de fleste problemstillinger vil kildebanken være tilstrækkelig.

Flere kilder om slaveriet og de Vestindiske Øer kan bl.a. findes på:

Rigsarkivet: <https://cs.sa.dk/collection/3> (ubearbejdede kilder)

Rigsarkivet: <https://www.virgin-islands-history.org/>

Danmarkshistorien.dk: <http://danmarkshistorien.dk>

Den Vestindiske arv: <http://den-vestindiske-arv.dk/om-projektet-og-hjemmesiden/>

Kildeanalyse

For at eleverne kan vurdere kildernes brugbarhed til belysning af problemstillingen, må de analysere dem. Måske har eleverne allerede tilegnet sig fremgangsmåder til kildeanalyse. Ellers kan læreren evt. kopiere nedenstående oversigt til eleverne.

Kildearbejde

Du har udarbejdet en problemstilling, der består af et eller flere spørgsmål, som du vil forsøge at finde svar på. Du skal bruge kilder til at besvare eller belyse din problemstilling. Derfor må du undersøge, om kilderne egner sig til det. Det kan du anvende nogle af spørgsmålene herunder til. Men brug kun de spørgsmål, der er relevante for at du kan vurdere, om kilden egner sig til at besvare eller belyse din problemstilling.

Til en skriftlig kilde, kan du bl.a. stille disse spørgsmål:

Hvilken slags tekst er kilden (fx et brev, et uddrag fra en roman, en avisartikel eller en lov)?

1. Hvem henvender kilden sig til?
2. Hvem er ophavsmanden? (Ophavsmanden er den person, der har skrevet teksten)
3. Hvor og hvornår er teksten skrevet?
4. Hvorfor har ophavsmanden skrevet teksten? (Hvad er budskabet? Hvad vil han opnå?)
5. Hvilke oplysninger giver kilden?

6. Var ophavsmanden første- eller andenhandsvidne? Hvis ophavsmanden skriver om fx om en noget om slaver, han selv har set eller oplevet, er han førstehandsvidne. Hvis han skriver om noget, han har fået fortalt af en anden person, der har set eller oplevet en begivenhed, er han andenhandsvidne.
7. Hvilket forhold har ophavsmanden til situationen, han fortæller om (fx ophavsmandens rolle og mening om begivenheden)?
8. Hvor lang tid er der gået, fra situationen skete, til ophavsmanden har skrevet om den?
9. Hvor troværdige er tekstens oplysninger? Er der andre kilder, der fortæller det samme (det kan også være kilder uden for kildebanken)?
10. I hvilken grad egner den skriftlige kilde sig til at belyse din problemstilling?

Til et billede, kan du bl.a. stille disse spørgsmål:

1. Hvilken slags billede er kilden (fx et foto, et maleri eller en tegning)?
2. Hvad fortæller billedet (hvad er billedets budskab)?
3. Hvem er ophavsmanden?
4. Hvor og hvornår er billedet lavet?
5. Kan du ud fra billedet sige noget om ophavsmanden? Kan du fx se, om han ved noget om det, han har tegnet eller malet? Eller kan du se, hvad hans holdning er til det, han har taget et fotografi af, tegnet eller malet?
6. Er billedet lavet nogenlunde samtidig med det, det skal vise, eller er det lavet længe efter? Hvis kilden fx er et maleri, der viser noget om slavehandelen, er det så malet, mens den fandt sted, eller fx først 100 år senere?
7. Hvor troværdige er billedets oplysninger? Er der andre kilder, der fortæller det samme?
8. Hvordan kan billedkilden bruges til at besvare dine spørgsmål?

Til en genstand, kan du bl.a. stille disse spørgsmål:

1. Hvor og hvornår er genstanden fra?
2. Hvordan ser den ud?
3. Hvilke materialer er den lavet af?
4. Hvad har genstanden været brugt til?
5. Hvad fortæller genstanden om slaveriet og de Dansk Vestindiske Øer?

Til en statue, kan du bl.a. stille disse spørgsmål:

1. Beskriv statuen.
2. Hvornår er statuen fremstillet?
3. Hvilke materialer er brugt?
4. Hvilke virkemidler, symboler osv. er brugt?
5. Hvorfor blev statuen lavet? Find evt. flere oplysninger i bøger eller på internettet.
6. Hvilken betydning og funktion har statuen i dag?

Til et filmklip, kan du bl.a. stille disse spørgsmål:

1. Er filmen en dokumentarfilm eller en spillefilm?
2. Hvem har produceret filmen og hvornår?
3. Hvad fortæller filmen om det, du vil undersøge om slaveriet og de Dansk Vestindiske Øer?
4. Hvilken holdning har filmen til det, du vil undersøge?

5. Hvilke virkemidler bruger filmen for at vise denne holdning?
6. Virker filmen historisk troværdig (kunne det have fundet sted)?
7. Hvordan passer oplysningerne i filmen med andre kilder? Fx det, du har læst i en bog?

Præsentation og produkt

Det styrker elevernes motivationen og oplevelse af, at arbejdet er meningsfuldt, hvis de enkelte grupper præsenterer deres besvarelse. Det er hensigtsmæssigt, at det foregår levende, varieret, kreativt og lægger op til diskussion med klassen – og ikke blot består af en PowerPoint-præsentation, hvor de øvrige elever er passive. Her kan det være relevant, at gruppen har fremstillet et produkt, der bærer centrale elementer eller er en integreret del af præsentationen. I hver af de lærerhenvendte triggere er nogle forslag. Her er nogle flere:

- En billedfortælling produceret af fx programmer som PhotoStory
- En fælles hjemmeside, hvor grupperne med brug af tekst, billeder, filmklip og lyd har belyst deres respektive problemstillinger.
- Produktet gør brug af Google Earth med integrerede billeder og filmklip
- En poster eller plakat, evt. i digital form med brug af programmet Easel.ly
- Rolle-/situationsspil
- Gruppen, der skal fremlægge, tager plads i "den varme stol". De øvrige elever får en ultrakort præsentation. På baggrund heraf udarbejder klassen i løbet af 5-10 minutter en række hv-spørgsmål til gruppen (hvem, hvorfor, hvornår, hvor, hvad osv.)
- Lad tilhørerne bruge en virtuel opslagstavle som Padlet, hvor tilhørerne under præsentationen noterer kommentarer og spørgsmål.

Forenklede Fælles Mål

Herunder er forslag til kompetenceområder, -mål, færdigheds- og vidensmål og udspil til læringsmål til henholdsvis 5.-6. klasse og 7.-9. klasse. De bør selvfølgelig justeres, så de passer til de konkrete elever og de forløb, der arbejdes med.

Forenklede Fælles Mål efter 6. klasse – omsat til læringsmål

Kompetenceområder og -mål	Færdigheds- og vidensmål
Kronologi og sammenhæng Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien • Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden • Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse • Eleven har viden om kanonpunkter
Kildearbejde Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan identificere historiske problemstillinger • Eleven har viden om kendetegn ved historiske problemstillinger
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger

	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om kriterier for opstilling af enkle historiske problemstillinger
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer • Eleven har viden om kildekritiske begreber
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger • Eleven har viden om kildekritiske begreber
Historiebrug Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan konstruere historiske fortællinger • Eleven har viden om struktur i historiske fortællinger
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser • Eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie • Eleven har viden om særtræk ved fortalt historie
Eksempler på færdighedsmål omsat til læringsmål	
<i>Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan med afsæt i eksempler på brud i dansk kolonihistorie gøre rede for deres forudsætninger, forløb og følger brud • Eleven kan fortælle om eksempler på karakteristiske og blivende træk ved forhold på de Vestindiske Øer fra slutningen af 1600-tallet til 1848. 	
<i>Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare, hvordan Danmarks ønske om at erhverve sig kolonier hang sammen med udviklingen i Europa • Eleven kan give eksempler på, hvordan Danmarks udøvelse af sin rolle som kolonimagt i Vestindien var afhængig af større kolonimagter • Eleven kan gøre rede for, hvordan afviklingen af slavehandel og slaveri var et anliggende for alle kolonimagter 	
<i>Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan med kanonpunktet 'Ophævelsen af slavehandelen' som fikspunkt placere afgørende begivenheder i dansk kolonihistorie i kronologisk rækkefølge 	
<i>Eleven kan identificere historiske problemstillinger</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan med brug forløbets triggere blive opmærksomme på udfordringer og dilemmaer, der kan undersøges med afsæt i historiske problemstillinger 	
<i>Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger</i>	

<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan stille historiske spørgsmål, der knytter sig til tematikker om slaveriet og de Vestindiske Øer og bearbejde dem til problemstillinger <p><i>Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vælge anvende relevante kildekritiske begreber i analysen af kilder om slaveriet og de Vestindiske Øer <p><i>Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere, hvor brugbare de valgte kilder er til at belyse gruppens problemstilling
<p><i>Eleven kan konstruere historiske fortællinger</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan med afsæt i analysen af de valgte kilder konstruere en historisk fortælling, der belyser gruppens problemstilling om en tematik inden for slaveriet og de Vestindiske Øer • Eleven kan i samarbejde med gruppen præsentere den historiske fortælling <p><i>Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan gøre rede for, hvordan menneskesyn og opfattelser slavehandel og slaveri har ændret sig i tidens løb • Eleven kan dokumentere historisk empati og evner til at skifte perspektiv <p><i>Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan ud fra eksempler forklare, hvordan fortællinger om slaveriet og de Vestindiske Øer er brugt i eftertiden

Forenklede Fælles Mål efter 9. klasse – omsat til læringsmål

Kompetenceområder og -mål	Færdigheds- og vidensmål
Kronologi og sammenhæng Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare hvorfor historisk udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud • Eleven har viden om historisk udvikling
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt • Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse • Eleven har viden om kanonpunkter
Kildearbejde Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan formulere historiske problemstillinger • Eleven har viden om udarbejdelse af historiske problemstillinger
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder

	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om metoder til udarbejdelse af løsningsforslag
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer • Eleven har viden om kildekritiske begreber
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger • Eleven har viden om kriterier for søgning af kilder
Historiebrug Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtids- og fremtidsrettet sigte • Eleven har viden om historiske fortællingers brug i et samtids- og fremtidsrettet perspektiv
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling • Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed • Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed
Eksempler på færdighedsmål omsat til læringsmål	
<i>Eleven kan forklare hvorfor historisk udvikling i perioder var præget af brud</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan gøre rede for brud i dansk kolonihistorie diskutere deres forudsætninger, forløb og følger brud • Eleven kan forklare, hvorfor nogle forhold på de Vestindiske Øer var stabile og kun forandrede sig lidt fra slutningen af 1600-tallet til 1848. 	
<i>Eleven kan forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan gøre rede for Danmarks interesse for at erhverve sig kolonier hang sammen med udviklingen i Europa • Eleven kan forklare, hvordan Danmarks udøvelse af sin rolle som kolonimagt i Vestindien var afhængig af større kolonimagter • Eleven kan diskutere om afviklingen af slavehandel og slaveriet på de Vestindiske Øer hang sammen med økonomiske, politiske og kulturelle (fx menneskesyn) i Europa 	
<i>Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan med kanonpunktet 'Ophævelsen af slavehandelen' som fikspunkt placere afgørende begivenheder i dansk kolonihistorie i kronologisk rækkefølge 	
<i>Eleven kan formulere historiske problemstillinger</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan sammen med gruppen og inspireret af triggerne udarbejde en historisk problemstilling, der er rettet mod en tematik vedrørende slaveriet og de Vestindiske øer 	
Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan sammen med gruppen og med afsæt i de valgte kilder lødigt belyse deres historiske 	

problemstilling

Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer

- Eleven kan begrunde fremgangsmåder i analysen af de valgte kilder

Eleven kan udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger

- Eleven kan begrundet vælge kilder og vurdere deres egnethed til at belyse gruppens historiske problemstilling

Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtids- og fremtidsrettet sigte

- Eleven kan gøre rede for, hvordan fortællinger om slaveriet og de Vestindiske Øer bliver til og bruges med forskellige formål
- Eleven kan reflektere over, hvordan og hvorfor fortællingerne om slaveriet og de Vestindiske Øer ændrer sig i fremtiden

Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling

- Eleven ud fra eksempler forklare, hvordan fortællinger om slaveriet og de Vestindiske Øer er brugt i eftertiden

Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed

- Eleven kan gøre rede for, hvordan arbejdet med problemstillingen har påvirket hans syn på slaveriet og de Vestindiske Øer
- Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed i lyset af debatten om dansk kolonihistorie